

НОВА ЗОРЯ

4. WARSZAWA
Bibl. Nar. Min-wa Ośw.

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІАНСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. || Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном 1/4-річно 1 амер. долар. — Ціна числа 25 сот. — Рукописів не повертається.

ПРАВНИЧІ СПРАВИ

(Важні для священиків).

Iura stolae. Компетенційний Трибунал у Варшаві вирішив присудом з 24/5 1927, що властивою властю до розсудження справ про належності за церковні оповіді, шлюби і похорони, оскільки вони переступають найнижчу форму — є суди звичайні.

В данім випадку був спір між о. Т. С. в Селисках а родиною помершої келяторки Е. Т. за належність і висоту заплати за похорон. Той похорон відбувся велично і трівав 6 годин. Спір був між судом, та адміністраційними властями, про те, хто мав би той спір судити.

Компетенційний Трибунал висловив погляд, що постанови §§ 23—26 австр. зак. з 7/5 1874 не були знесені конкордатом з 10/2 1925, а навпаки: конкордат щодо такого покликуються на державні закони.

В дорозі політичної езекуції стягається оплати наложені на приналежних до церкви за призволом правительства. Це відноситься до *Iura stolae*.

Якщо сторона жадає від парохіяльного уряду чинити в такій формі, яка не підпадає під найнижчу таксу, то належить на жадання зложити вищу оплату згори і тої вищої заплати можна доходити судово.

Фонд конкуренційний, утворений на основі постанов краєвих зак. з 15/8 1866, 16/4 1896, 20/8 1905 і 26/7 1919, має правну особовість. Цей фонд покриває кошти будови й удержання церковних і парохіяльних будинків. — До заступства того фонду покликаний комітет парохіяльний — а не Прокураторія Генеральна, отже в суді може виступати яко позивача і півзана сторона лише фонд конкуренційний — а не парохія як така.

Такий погляд висловлений в юдикатурі так австрійській як і польській.

НОВА ОРГАНІЗАЦІЯ СУДІВНИЦТВА.

Дня 7. лютого 1928. р. видано розпорядок про зміну устрою судів у Польщі з обов'язуючою силою від 1/1 1929. р.

Розпорядок той уводить суди мирові, які будуть рішати спори вартости до 200 зол.

Суддів мирових вибирає населення даного округу на 5 літ, а право голосування мають ті особи, що управнені до голосування при виборах до сойму.

Мировими суддями можуть бути лише ті, що мають скінчених 6 клас середньої школи. Їх уряд безплатний, однаковож можуть дістати винагороду оскільки через те понеслиби втрату в заробокванню.

Духовні особи не можуть бути суддями. Суди повітові будуть називатися городськими — як за історичної Польщі.

Л. Тк.

Галичина під вулканічним порохом.

Паніка у Львові. — Поголоски про „кінець світа“ і вибухи вулканів. — Відки прилетів порох?

Останні дні квітня були під знаком паніки так у Львові, як і в цілій Східній Галичині. Річ в тім, що коли в п'ятницю 27. квітня, пробудилися зі сну мешканці Львова, побачили дивні і несамоовиті явища, яких ще ніхто не бачив у нашім краю. Всі дахи домів, всі вулиці, плянти і парки міста покриті були темночервоновим порохом і сонце виглядало так, якби було затьміння: облаки мали краску рудаво-брудну, якби землі з кровю змішаної. З різних міст краю почали скоро надходити депеші, що скрізь діється те саме. Деякі депеші доносили, що там грубість несамоовитого пороху доходить до цент. і більше. Звідусіль запитувано львівські редакції, що се має значити. Але ніхто не знав. Се викликало занепокоєння. Вмить рознеслися по місті найдивніші поголоски, що надходить кінець світа, що зараз буде землетрясання, що в Рومунії і в Бесарабії вже вибухли вулкани. Інші твердили, що вулкан вибухає таки в Галичині: одні казали, що в Тернополі, другі, що коло Жовкви, треті що в Бориславі. Подорожні, котрі приїхали вночі знад Збруча до Тернополя, оповідали, що в Скалі чути було підземні гримоти. Депеші зі Станиславова доносили, що червоний пил суне хмарами від сторони Румунії, а поїзди, котрі рано прибули до Львова, були дійсно обліплені грубою на палець верстувою рудою, мілкою порохоу. Депеші з Черновець доносили, що там уже в четвер 26. IV. при незвичайно затемненім небі три години лив невиданий болотнистий дощ червоною краскою і що вся Буковина і Румунія покриті якимсь кривавим порохом.

Паніка у Львові росла. Зі всіх сторін зверталися по вияснення до університету, до Інституту, до Метереологічного Інституту, до професорів хемічної технології й електрохемії, до Інституту Геофізичного і т. д. Скоро зібрано таємничий порох і почалися досліди над ним. Коло полудня надзвичайні видання повідомили населення, що таємничий порох, котрий покрив Галичину, се розпилена вулканічна лява, в склад котрої входять залізо, магнес, кремій, потас, кварц, міка і ряд інших мінералів, але докладні висліди можуть бути подані до відома щойно за кілька днів. Той порох походить з вибуху вулкану, але відки, годі сказати — можливо, що з Балкану але може і з Америки або з островів Спокійного Океану, бо пил з вулканів підноситься нераз і до висоти 20 км. та тижнями й місяцями летить по світі заки десь опадє. Ті відомости трохи заспокоїли населення, особливож додаток до них, що такий порох причиняється до більшої урожайности землі.

Удалися ще по інформації до Гене-

рального консуля Румунії у Львові, п. Галліна. Він заявив, що вправді отримав вістку, що вся Румунія засипана пилом, але вулкану в Румунії досі нема, можливо що в Болгарії або в Греції.

З Букарешту наспіли приватні депеші, що там зачав падати „чорний дощ“, що покрив значний простір краю і що населення зі страху перед землетрясанням опускає села і місточки.

З Кракова і з Варшави наспіли вісти, що туди вулканічний порох не долетів.

На другий день преса принесла докладні описи наслідку вибуху вулканів, головнво великого вулкану Крактао. Вибух його дня 21. мая 1883 р. дав стовп порохоу високий на 11 км., котрий стояв цілий місяць на тлі неба. А гук його головного вибуху 28. VIII. 1883 чути було на 5.000 км. довкруги. Осад попелу з нього покрив тоді простір 827.000 кв. км. на 6 см. грубо і довго уносився буквально над цілою земною кулею...

Французські вибори.

Оцінка їх катол. часописом „La Croix“.

Не дивлячись на марні успіхи французських лівих партій при теперішних виборах, деякі французські часописи, між ними католицький „Ля Кроа“, остерігають перед оптимізмом. Наводять ось які цифри: В самім Парижі з лівих партій одержали при першім голосуванні: рад.-соціялісти і соц. республіканці — 64.606 гол., соціялісти 78.831, **комуністи 115.151**. Значить з лівих в Парижі найсильніші комуністи і то не тільки чисельно. Що вибрали мало послів, це завдяки виборчим надужиттям, „але було це великою хибкою думати, що через знищення комунізму в парламенті тим самим можна буде знищити комунізм у краю. А в краю він зростає...“ З того слідує, що чисто виборчі інтереси не повинні нам заслонювати дійснои положення в краю... Щоб покласти кінець зростови комунізму, „треба скінчити раз з тим пересуванням на ліво. Це пересування завело колись давню правдо до лібералізму, лібералізм до опортунізму, цей знову до радикалізму, а багато радикалів до соціялізму. Не забуваймо, що останньою метою пересування на ліво — є комунізм...“

Отже маймо відвагу енергічно протиділати сему рухові, що тягне нас у пропасть так, як пересування громадянства XVIII ст. до ідей Монтескіє, відтак Вольтера й Русса завело його під гільотину!“

Криве не буде простим, а чого нема, те ніщо й рахувати.

Що було колись те, буде знов і що діялось, те й діятиметься — і нема нічого нового під сонцем.

(З Книги Екклезіяста).

Допис з Канади.

Большевики відбули девятий Зїзд Турфдім (Товариства український фермерсько-робітничий Дім) у січні в Вінніпегу. З цілої Канади зіхалось на Зїзд понад 100 делегатів. Зїзд рішив богато на папері. А в дійсності перейшов він під знаком сварки і розколу наших комуністів на приклонників Сталіна і на приклонників Троцького. Побідила група Сталіна. Опозиція дуже сильна „вертить“ з середини і агітує: „Троцький грамає з комуністами, які хочуть всесвітньої революції, а Сталін ні. Нам в Канаді, які лише ждемо „червоних шиф“, якраз революції треба. Се наш імпульс до всякої праці. Огож ми за Троцьким“. Сталінівці поки що їх отверто не лають, бо сила опозиціоністів велика. Другий клопіт з 21. тисячами, які наші комуністи зібрали на галицьких поводян, а яких не вислали, де треба. Люде, що давали гроші, домагаються публично посвідок, а їх нема. Замішання і невдоволення в їх рядах велике. Надто і віра в „комунизм“ і „всесвітню революцію“ значно ослабла. Потішають себе ще старим Кирилом, що „навіть той став большевиком“. (А він був ним вже тоді, як організував „Січи“ „без попа і пана“).

Автокефальні відбули також Зїзд прихильників Бурси в Саскатуні і на ньому заснували т. зв. „Союз Українців Самостійників“. Як звичайно, паном „президентом“ союзу того вибрано В. Свистуна. Союз має стремити до централізування всієї праці і майна тих Українців в Канаді, які релігійно визнають автокефалію, а політично пелюрівщину. Центром того союзу став т. зв. „селер“ (півниця) під будучий Собор автокефальців у Вінніпегу. Великим ударом для автокефальців є знова їх розкол з „Народним Домом“ у Вінніпегу. Минулого року виголосив в тім Домі М. Січинський кілька викладів і збунтував членів того Дому проти групи Свистуна, з якою Народний Дім тримав одну руку. Тертя йшло через цілу зиму. З новим роком заїхав туди знова з „викладами“ „фільзоф“ від соціал-революції добродій Григорієв з Чех. Він так тут сколотив, що Нар. Дім отверто зірвав всякі зносини з автокефальними. Григорієв з Народним Домом бе „Український Голос“, а „Укр. Голос“ бе „Канадійського Фармера“, в яким дістали приют Григорієв і Народний Дім (тимбільше, що теперішній „власник“ КФ і „президент“ Г. Курдик Спілки „Нешонал Прес“ у Вінніпегу записався в члени „Народного Дому“ і страшно одушевляється Григорієвим, що мовляв, „який то він мудрий і чесний!“ Отверто мені заявив що він атеїст і большевик без диктатури „іно“...

Наші католики втратили знов важну свою позицію, якою була їх газета тижневик „Канадійський Українець“. Злегковажили завязок нової організації „Трійок“ і в позацерковнім життю окрім „Січи“ — все решта спить і не проявляє навіть охоти централізації думки, майна і праці, а висловитись нема покищо де, бо орган „КУ“ став бизнесовим органом „Нешонал Прес“ і міститься в ньому лише те, що є в інтересі бизнесу. (Правда б сторінку релігійну залишено для паравану, що „в нашій спілці всіляка преса: і католицька і сектантська і тра чверти большевицька).

Всі ждемо нетерпеливо Господаря Єпископа, бо плакати хочеться.

Смерть ген. Врангля.

Був головнокомандуючий південно-російської противбольшевицької армії помер у Брюсселі на скоротечну чахотку. Військова кар'єра пок. генерала почалася в японську війну. З початком світової війни був ротмістром кавалерії, а з кінцем її генералом і командантом кавалерійського корпусу на ромунським фронті. Після жовтневого перевороту, арештований большевиками й засуджений на смерть, спасся утечею. Літом 1918 р. був уже в армії ген. Денікіна. Через непорозуміння з Денікіном покидає армію й виїздить у Туреччину. Та вже в березні 1920 року після невдач Денікіна його кличуть на становище головнокомандуючого „всіма збройними силами на півдні Росії“. Зразу мав деякі успіхи, але ідтак прийшли невдачі, особливо, коли большевикам удалося заключити перемир'я з Польщею. По катастрофі Врангель з останками армії переїхав у Туреччину, відтак в Європу, де ділив долю багатотисячної російської еміграції. Неповодження його спричинило в значній мірі також те, що не хотів бачити змінених відносин на Україні. Був се останній генерал, котрого підперла антанта, як представника старої Росії.

Н О В И Н К И.

— Епідемічне запалення мозково-стриженевих опон. В Раві Руській почала ширитися епідемія запалення мозково-стриженевих опон. Доси привезли відтіля 10 недужих. Помістили їх у Заведенні для поштістих недуг. Що й у Львові були чотири случаї цієї недуги, то воєвідський уряд здоровля скликав на 24 квітня конференцію для обміркування засобів, щоб не допустити поширитися недугі. Серед недужих є й один студент університету, з чого видно, що недуга загрожує теж і старшим.

— Пожежа в соймовому будинку. Дня 23. квітня коло півночі на старій соймовій а тепер сенатській салі вибухла пожежа. Огонь загасили, причому вирубили кілька метрів помосту. Причиною пожежі залізний кіш із жаром, уставлений під вогкою стіною.

В с. Радчи коло Станиславова вибухла грізна пожежа в домі Анни Дідух і знищила десять господарств. Згоріла й худоба.

Перемисьль відзначається тим, що там „гарцюють“ безпритомно ріжні „борці“. На днях авто Яна Дзівака віхало в розгоні на хідник „на Брамі“ (найлюдніша части міста) і загналося до книгарні Білеса, вибивши 4 великі виставові шиби, зломивши футрини і здемолювавши всю виставу книжок.

Уважайте на дітей! В селі Гейсарові (Жидачівщина) семилітний синок Насті Б., Федько, бавився сірниками і запалив stodолу. Згоріло 9 господарств до тла і худоба. В огні попарилося і троє людей. Шкода виносить коло 70.000 золотих.

Т. зв. „студенти біблії“ приїхали до с. Борткова (Золочівщина) в числі 15 осіб і замешкали у Петра Цимбали, де спільно „студіювали біблію“, а в дійсності хотіли оснувати секту. Місцеві люде зажадали від вїята, щоб видалив їх з села. Коли народ збігся, „байбелники“ самі побачили, що треба забиратися і почали йти. Коли переходили попри церкву і демонстративно не зняли шапок, народ побив їх — як доносить преса — до крові. „Байбелники“ розбіглися по сусідніх селах.

Д О П И С И.

СТАНИСЛАВІВ. Над утворенням археологічного музею в Станиславові — головню з пам'яток старого Галича, робить заходи п. Лев Чачковський, емер. радник скарбовий в Станиславові, який весь свій труд, гроші і знання віддає тому ділу. Єпископство в Станиславові має на ту ціль відступити дві кімнати в духовній семінарії.

Жидівська віроісповідна громада (кагал) в Станиславові видержавила право побирання курячого піря з різниці за річним чиншом 1900 доларів. — А кілька то піря марнується в нас?

Жертви

Зложені через Адм. „Н. Зорі“:

о. Антін Онуферко в Скалаті — замість великодніх желань 15 зол. на фонд вдів і сиріт в Архієпархії.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

БІБЛІОТЕКИ ПАРОХІЯЛЬНІ зложені з книжок не противних вірі й моралі — в ціні від 24 зол. вгору. На бажання шлемо цінники „ДОБРА КНИЖКА“ — Lwów, skr. poczt. 4.11.

ОБІДИ з 3-ох страв зол 1'50

для абонентів знижка. ПИВО живецьке і львівське поручає РЕСТОРАН під „ЗОЛОТОЮ ГРУШКОЮ“ — (давний 142 Людвіг) — тепер 21 24

І. Гайдінгер, :: ЛЬВІВ, :: ул. Краківська 7.

РІК ОСНОВАННЯ 1860.

Найстарше у Львові концесіон'оване підприємство будовляє, теслярське і керничне (вертниче)

ФІРМА **АНТІН ФЕХТЕР**

уряд. уповн. майстер теслярський і керничний та рурмайстер

ЛЬВІВ, вул. Шумлянського 2.

Виконує всякі роботи в обсязі теслярства і студнярства. Поручається як одиникий спеціаліст для важніших коланих керниць взагалі, то є мурованих, бетонованих, белькованих і цимринованих разом з уставленням до них помп і моторів усіх системів. Фахові поради при загвожджених керницях даю при порученні мені керовництві роботами.

154

15 20

ЖЕРЕЛО РУКАВИЧОК і ПАНЧІХ І. ЗІХЕРА

ЛЬВІВ, пл. Капітульна ч. 3.

169 (напроти КАТЕДРИ) 10—20

поручає великий вибір рукавичок і панчіх

Рукавички скірянні 6-90, 7-50, 8-50.	
„ фільдекос і нитяні	від 2-50
Панчохи фільдекос	2-90
„ „ I-a	4-59
Реформи фільдекос	4—
„ шовкові	9—
Сорочки попелінові	14—
Пантофельки домові	6—
Капелюхи діточі	2-50
Краватки шовкові	1-90

також папички, парасолі, перфумерія і біжутерія.

БІЛЛЯ, БЛЮЗКИ, ШЛЯФРОЧКИ, СПІДНИЧКИ, ПАНЧОХИ, :: :: ТРИКОТАЖІ і т. п. :: :: найдешевше поручає фірма

„ГОЛЬФ“ ЛЬВІВ, Кілінського 1. напроти Віденської Каварії.

167 12—24

Ціни для зареklamовання нашого магазину **найнижші.**